Hoorcolleges

Psychologie | Universiteit Leiden

2026 - 2027

ULPS-573-151 | €16,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur
Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

Slim Academy

Content editors gezocht!

Zoek jij een flexibele bijbaan die perfect aansluit op je studie én die je vanuit huis kunt doen?

Bij Slim Academy verdien je geld met iets wat je toch al doet: leren. Door het samenvatten en nakijken van je eigen lesstof herhaal je alles wat jij voor je tentamen moet weten terwijl je werkt!

Wat bieden wij:

- Een mooie vergoeding
- Een **flexibele bijbaan** waarbij je werkt wanneer het jou uitkomt
- Je werkt **vanuit huis**: Geen reistijd, gewoon lekker in je eigen omgeving
- Een mooie aanvulling op je CV
- **Gratis toegang** tot al ons studiemateriaal
- Een baan die perfect aansluit bij je studie

Als **Content Editor** draag je bij aan de kwaliteit van onze samenvattingen door ze te controleren op inhoud en ze up-to-date te maken.

Slim Academy

Geïnteresseerd? Stuur je cv en motivatie naar klantenservice@slimacademy.nl

Welkom bij Slim Academy!

Voor je ligt de **hoorcollege samenvatting** van het vak **Geschiedenis van de Psychologie**, dat je volgt in blok 1 van het eerste van de bachelor Psychologie aan de Universiteit Leiden.

Met Slim Academy willen we jou helpen slimmer te studeren. Dat doen we door de kern van de leerstof helder samen te vatten, complexe onderwerpen te versimpelen en je de juiste hulpmiddelen te geven om actief te oefenen. Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor dit vak zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Literatuur	De belangrijkste begrippen en theorieën met een heldere uitleg die is voorzien van voorbeelden over alle opgegeven tentamenstof.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Hoorcolleges	Een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de hoorcolleges zijn behandeld, zodat je niets mist van de stof die aan bod is gekomen.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 7 sets; • 250+ vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 7 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact
Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

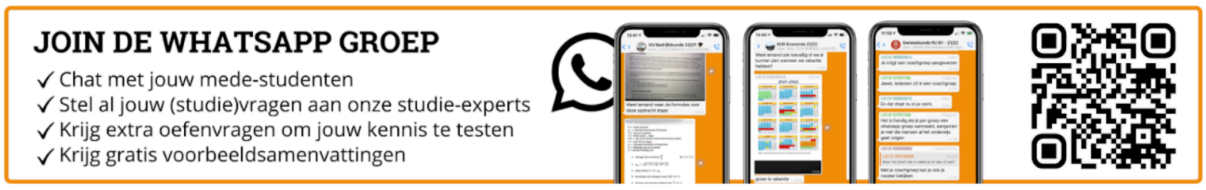
Digitale en papieren updates

Bij Slim Academy ontvang je **iedere week een digitale update van de samenvatting**. Aan het begin van het blok zijn nog niet alle lessen geweest, daarom vullen wij de samenvatting wekelijks aan zodra onze auteurs de nieuwste lesstof hebben gevolgd. Zo blijft de inhoud **actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit**. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: elke week komt er een nieuw deel beschikbaar. In het onderstaande overzicht zie je **wanneer welke stof digitaal beschikbaar is**.

Later in het blok bundelen we alle wekelijkse updates tot één overzichtelijke, **papieren samenvatting**. Deze wordt op **29 september 2026** verstuurd en bevat **week 1 t/m 7**. Komt er later in het blok nog nieuwe stof bij? Geen zorgen! Zodra die verschijnt, vatten we alles snel samen en sturen we een update in de app.

De verplichte tentamenstof komt uit de boeken *A History of Psycholgy (Uithol en Van de Velde, z.d.)* en *Psychology as a science (Van der Velde, 2019).*

Stof		Datum
Week 1	Hoofdstuk 1 en 2: A History of Psychology (Uithol, z.d.).	07-09-2025
Week 2	Hoofdstuk 3 en 4: A History of Psychology (Uithol, z.d.).	14-09-2025
Week 3	Hoofdstuk 3: Psychology as a Science (Van der Velde, 2019).	21-09-2025
Week 4	Hoofdstuk 4: Psychology as a Science (Van der Velde, 2019).	28-09-2025
Week 5	Hoofdstuk 6: Psychology as a Science (Van der Velde, 2019).	5-10-2025
Week 6	Hoofdstuk 5: Psychology as a Science (Van der Velde, 2019).	12-10-2025
Week 7	Samenvatting en Q&A.	16-10-2025

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy! **1**
Digitale en papieren updates **2**
Inhoudsopgave **3**
Hoorcollege 1. Intro en mechanismen **4**
Hoorcollege 2. Descartes en Hobbes **7**
Hoorcollege 3. Empirisme **11**
Hoorcollege 4. Psychologie als wetenschap **16**
Hoorcollege 5. Sigmund Freud en psychoanalyse **23**
Hoorcollege 6. Gedragswetenschap **27**
Hoorcollege 7. Overzicht **33**

Hoorcollege 1. Intro en mechanismen

Introductie
Dit hoorcollege gaat over hoofdstuk 1 en 2 uit het boek *A History of Psychology* van F. van der Velde (2019). Allereerst wordt er een korte inleiding gegeven over de cursus en leerdoelen.

Psychologie is de wetenschap die de geest en gedrag bestudeert. De geschiedenis van de psychologie begint bij Aristoteles. Hij had een **teleologisch wereldbeeld**: dingen hebben een essentie, een plaats en een doel.

De middeleeuwen
In de middeleeuwen was de kennis van de Griekse en Romeinse oudheid grotendeels onbereikbaar. Als men geschoold werd, gebeurde dit via de kerk. Er was sprake van een Aristotelische opvatting van de natuur, en kerkelijke onderdrukking was sterk aanwezig. Daarnaast was er weinig vooruitgang op wetenschappelijk gebied.

Van telos (doel) naar mechanisme
In de loop der tijd begon men zich meer te verdiepen in *hoe* dingen opereren in plaats van *waarom* ze zo opereren. Er vond een verschuiving plaats van een bezield naar een mechanisch wereldbeeld. Dit wordt ook wel de *mechanisering van het wereldbeeld* genoemd. Een voorbeeld hiervan is de kijk op het heelal en het ontstaan van een heliocentrisch wereldbeeld: de aarde is niet het middelpunt van het universum (wat eerst gedacht werd), maar de zon.

Analyse en kwantificatie waren erg belangrijk om de hoe-processen te begrijpen. De opkomst van het atomisme was hierbij van belang. Men verklaarde hierbij eigenschappen op een hoger niveau door te kijken naar de eigenschappen op een lager niveau. Dit noem je ook wel **reductionisme**: Het verklaren van een fenomeen in een wetenschapsgebied door een mechanisme op een diepgaander niveau te beschrijven.

Op zoek naar ware kennis
In de zoektocht naar ware kennis, worden twee visies onderscheiden:
- **Rationalisme**: echte kennis komt van binnen, vanuit je geest;
- **Empirisme**: echte kennis komt voort uit ervaring.

Een toelichting: **Plato** (ca. 427-347 v.Chr.) beweerde dat kennis aangeboren is en dus voor iedereen gelijk is. Dit wordt het rationalisme genoemd (*ratio* = rede, het denken).
Het tegenovergestelde hiervan is het empirisme. Empiristen menen dat alle kennis voortkomt uit ervaring met de omgeving (*empeiria* = ervaring).

Belangrijke thema's in de geschiedenis van de psychologie
De psychologie verandert door de jaren heen door nieuwe bevindingen. De discipline bestaat ongeveer een eeuw als zelfstandige discipline en maakte daarvoor deel uit van de filosofie. Zowel vroeger als nu zijn er drie terugkerende thema's:
- Cognitie vs. Emotie;
- *Mind vs. Body* probleem;
- *Nature vs. Nurture* debat.

***Nature vs. Nurture* debat**
Binnen dit debat staan er enkele vraagstukken omtrent het menselijk gedrag centraal:
- Is gedrag aangeboren of aangeleerd?;
- Zijn we wie we zijn vanwege onze genen (nature) of vanwege onze omgeving (nurture)?;
- Beïnvloeden onze genen ons gedrag of doet (alleen) onze omgeving dat?;
- Speelt ons instinct een rol in ons gedrag of doen (alleen) onze gedachten dat?

De kern van dit debat probeert eigenlijk twee vragen te beantwoorden:
- Hoe komen we aan kennis (intelligentie)?;
- Zijn er (aangeboren) verschillen tussen mensen en hoe worden die verschillen veroorzaakt?

De Buikhuisen affaire
Buikhuisen wilde de neuropsychologische basis van crimineel gedrag onderzoeken. Onder maatschappelijke druk werden zijn onderzoeksplannen uiteindelijk afgeblazen, omdat men overtuigd was van het feit dat crimineel gedrag veroorzaakt wordt door een slechte jeugd of omgeving. Echter blijkt het dat genen hier wel degelijk invloed op kunnen hebben.

Ook James Fallon deed neurologisch onderzoek naar de basis van psychopathologie. Wat bleek is dat de omgeving ertoe kan leiden dat bepaalde genen geactiveerd worden.

Cognitie versus Emotie
Dit thema berust op de verschillende opvattingen over het gedrag van de mens, voornamelijk of de mens door emotie of cognitie gestuurd wordt, en wat de mens tot mens maakt.

Een voorbeeld over het thema cognitie versus emotie:
Descartes leefde van 1596 tot 1650 en is bekend om zijn uitspraak 'Ik denk, dus ik ben' *(Cogito ergo sum)*. In 1994, eeuwen later, kwam Antonio Damasio hierop terug en schreef het boek "Descartes' Error" (Damasio, 1994). Hij veranderde Descartes' uitspraak in 'Ik voel, dus ik ben'. Damasio gebruikte het verhaal van Phineas Gage om zijn idee te onderbouwen. Phineas Gage (1848) kreeg door een ongeluk een staaf door zijn hoofd die zijn prefrontale cortex vernietigde. Hij bleef verder ongedeerd en bij bewustzijn; echter veranderde zijn persoonlijkheid volledig. Hij miste emotionele binding bij besluiten en had geen controle over zijn emoties. Daarnaast kon hij de emotionele gevolgen van zijn beslissingen niet meer overzien.

Damasio vond dat Descartes' uitspraak te kort door de bocht was omdat, ondanks dat Gage nog goed kon denken, Gage wel een deel van zijn menselijkheid miste. Hij was een ander persoon geworden. Hieruit valt te concluderen dat een mens meer is dan alleen cognitie.

***Mind vs. Body* probleem**
Dit thema draait om de verschillende opvattingen over de relatie tussen geest en lichaam: staat de menselijke geest, als iets immaterieels, volledig los van het fysieke lichaam, werkt ze ermee samen, of is de geest juist een volledig materieel en fysiek verschijnsel? Hoe verhoudt de geest zich tot het lichaam? Bestaat er zoiets als bewustzijn of vrije wil?

Descartes beweerde dat lichaam en geest van elkaar gescheiden zijn. Het zijn andere 'substanties'. Volgens hem was de geest alleen voor het denkvermogen en het lichaam voor de rest van het functioneren van een persoon. Volgens Descartes had alleen de mens een geest, en was dit ook wat de mens onderscheidt van een dier.
In de kern van dit debat staan twee opvattingen centraal:
- **Dualisme**: lichaam en geest zijn van elkaar gescheiden;
- **Monisme**: lichaam en geest vormen een geheel. Er worden twee vormen van het monisme onderscheiden:
    - **Realisme**: stelt dat alles uit materie bestaat. De meeste wetenschappers zullen zich als realist identificeren. ***Closet* dualisme**: wetenschappers wijzen toch vaak een actor aan in hun onderzoeken. Zij spreken bijvoorbeeld van een 'geest' die iets beslist over het lichaam;
    - **Idealisme**: de geest is de basis van alles. Plato was bijvoorbeeld een idealist.

Wilhelm Wundt was van mening dat alleen de lagere cognitieve fenomenen aan een wetenschappelijke studie konden worden onderworpen, dit wordt ook wel het **methodologisch dualisme** genoemd.

Slim Samengevat!

- **Teleologisch wereldbeeld**: dingen bewegen, omdat ze een doel nastreven;
- **Reductionisme**: het verklaren van een fenomeen in een wetenschapsgebied door een mechanisme op een diepgaander niveau te beschrijven;
- **Rationalisme**: echte kennis komt van binnen, vanuit je geest;
- **Empirisme**: echte kennis komt voort uit ervaring;
- **Dualisme**: lichaam en geest zijn van elkaar gescheiden;
- **Monisme**: lichaam en geest vormen een geheel.
  Er worden twee vormen van het monisme onderscheiden:
  - **Realisme**: stelt dat alles uit materie bestaat. De meeste wetenschappers zullen zich als realist identificeren. ***Closet* dualisme**: wetenschappers wijzen toch vaak een actor aan in hun onderzoeken. Zij spreken bijvoorbeeld van een 'geest' die iets beslist over het lichaam;
  - **Idealisme**: de geest is de basis van alles. Plato was bijvoorbeeld een idealist.
- **Methodologisch dualisme**: alleen de lagere cognitieve fenomenen kunnen aan een wetenschappelijke studie worden onderworpen.